

Ministerstvo životního prostředí České republiky

Místní Agenda 21

udržitelný rozvoj na místní úrovni

7. října 2019, Štětí

Udržitelný rozvoj

Co to znamená?

A co to není...

Jaká je alternativa?

Proč se tím zabýváme?

Co nám hrozí?

Má to smysl?

Jakou máme motivaci?

Jak na to?

Má to naději na úspěch?

Je to atraktivní?

Udržitelný rozvoj/udržitelnost

je **komplexní soubor strategií**, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií **uspokojovat lidské potřeby** - materiální, kulturní i duchovní - při plném **respektování environmentálních limitů**. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné nově definovat socio - politické instituce a procesy na lokální, regionální i globální úrovni

... „změna myšlení...“, ... „celostní přístup...“

je to výzva převzít individuální i skupinovou **odpovědnost** za globální stav světa („**společenská odpovědnost**“) **v prostoru** (**celá planeta**) **i v čase** (**příští generace**)

udržitelnost je „**zorný úhel**“ - celkový /celostní pohled na svět a vnímání všeho, co děláme, v širokých souvislostech, hodnotový **přístup určující rozhodování - princip**

A co to není...

- Pouhé přežití
- „Zpátky na stromy“
- Megalomanský koncept byrokratů
- Centralistické řízení, světovláda
- Ekologie
- Ideologie
- Jednotný a neměnný recept
- Další samostatná agenda, nová administrativní zátěž

Nezachraňujeme planetu, ale (svůj) život na ní

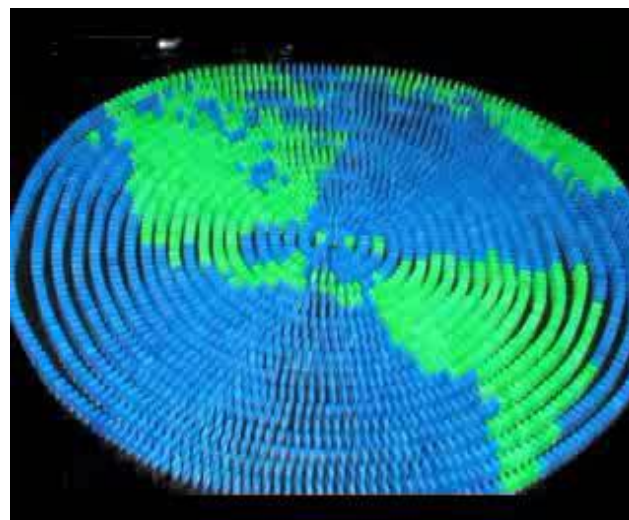
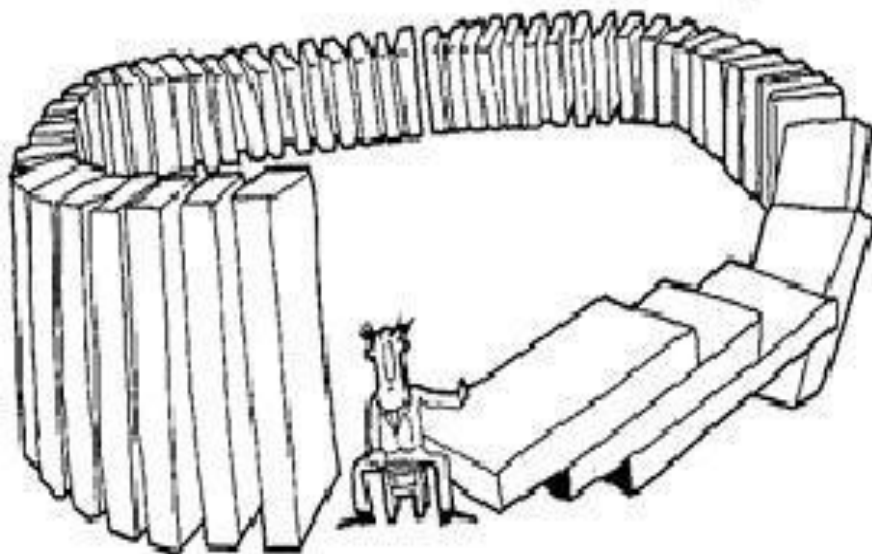

Alternativnou je rozvoj neudržitelný

The dominoes are falling all around us...

In complex systems, cause and effect
are often distant in time and space

Trvale (ne) udržitelný rozvoj

Počet obyvatel planety roste, její velikost a zdroje jsou omezené

0 – 300 mil.

1000 – 310 mil

1500 – 500 mil.

1750 – 800 mil.

1802 – 1 mld

1927 – 2 mld

1960 – 3 mld

1974 – 4 mld

1987 – 5 mld

1999 – 6 mld

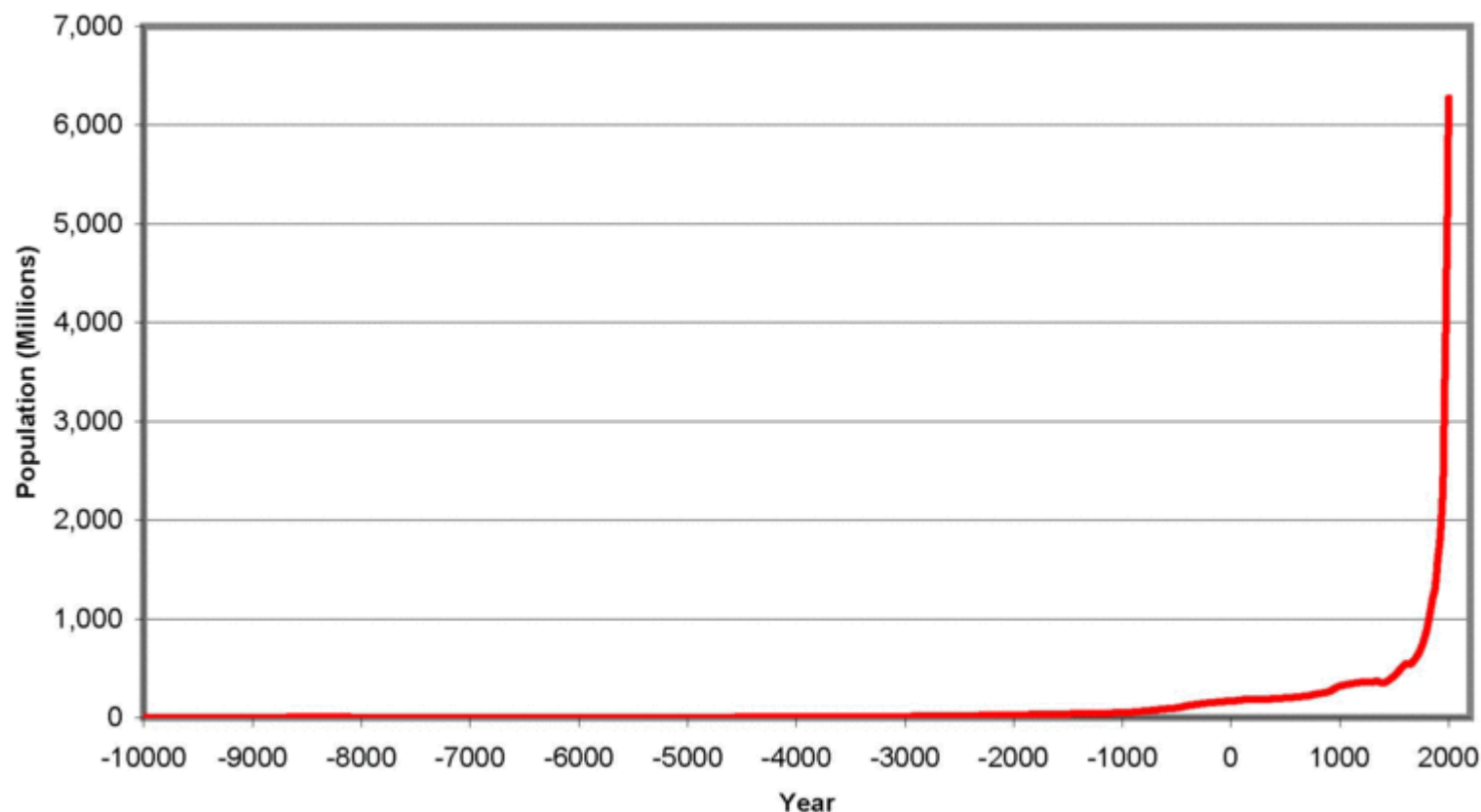
2011 - 7 mld

aktuálně: 7,568 miliardy , 2050 – cca 9,7 mld

Změna klimatu – přírodní katastrofy, limitované přírodní zdroje,
nerovnoměrné rozdělení bohatství/chudoba/migrace/soc. neklid ad.

World Population, 10,000 BCE - 2000 CE

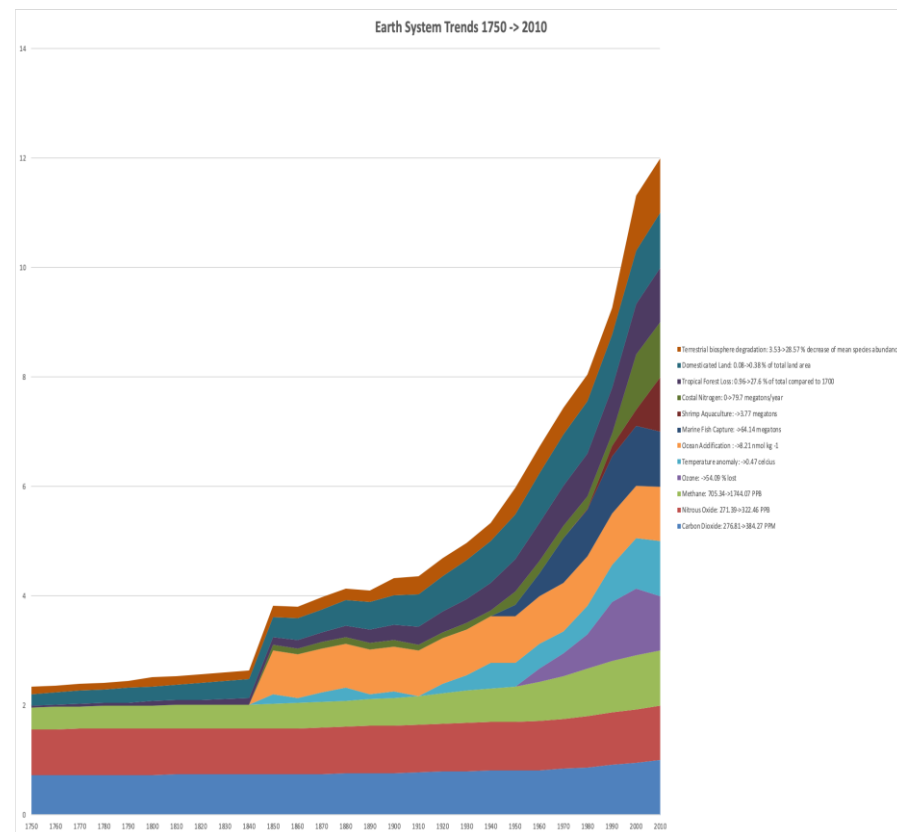
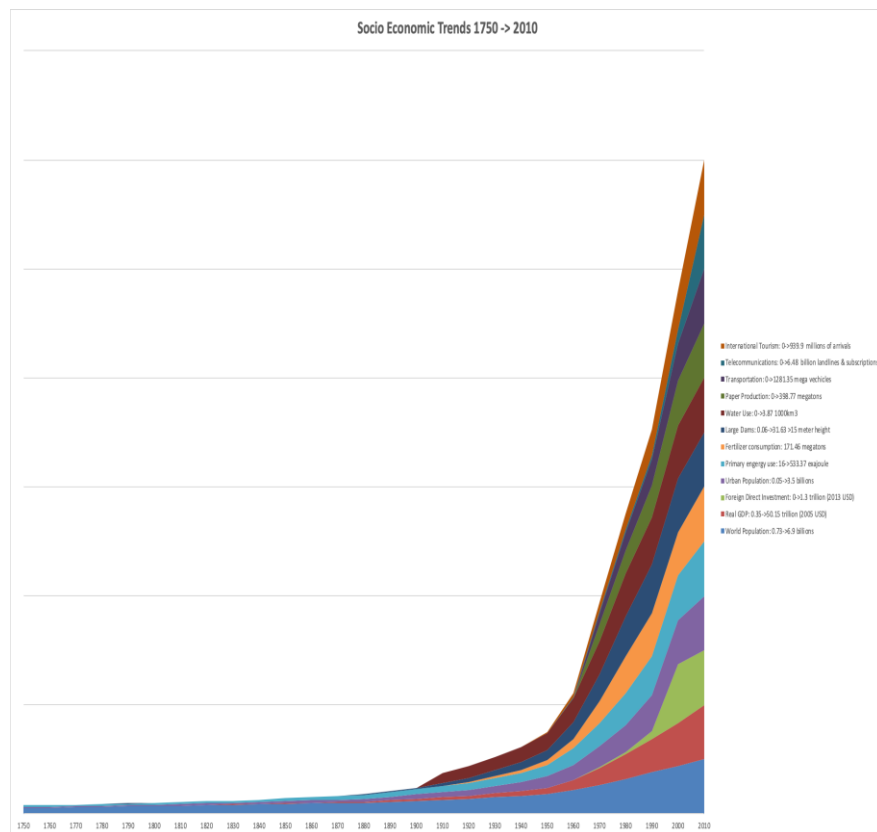
Source: J. Bradford DeLong, "Estimating World GDP, One Million B.C. - Present." http://www.j-bradford-delong.net/TCEH/1998_Draft/World_GDP/Estimating_World_GDP.html. Accessed Mar 5, 2008.

© 2008. Michael W.

Trendy – příčiny a důsledky

Socio-ekonomické trendy a jejich dopady na systémy Země

V uzavřeném systému konečných zdrojů není kvantitativní růst trvale možný

Kdyby všichni žili jako Evropané, potřebovali bychom
2.8 planety.
Tento rok připadl „EU Overshoot Day“ na 10. května

Planetární meze

9 mezí – bezpečný prostor pro lidské aktivity

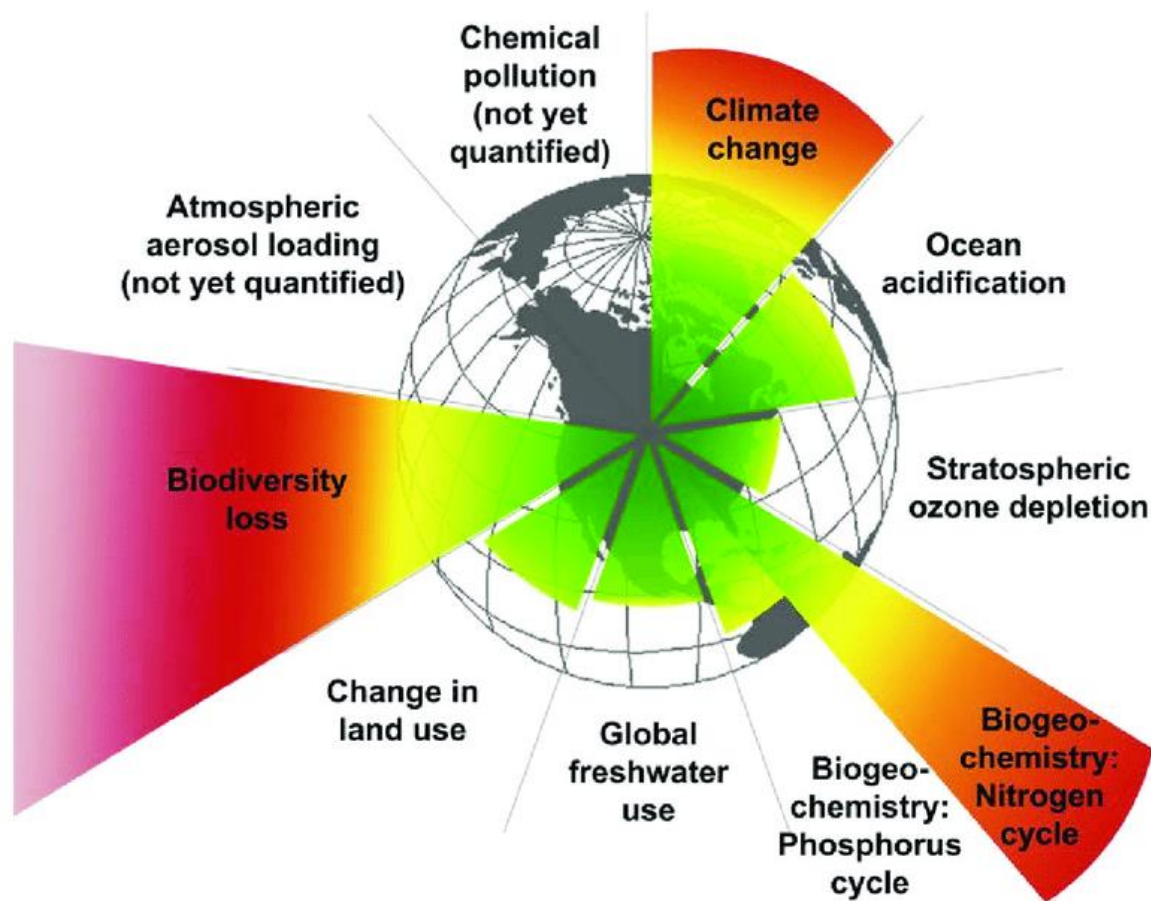
Johan Rockstrom *Stockholm Resilience Centre*

1. Změna klimatu (skleníkové plyny/ohřívání planety)
2. Okyselování oceánů
3. Poškození stratosférické ozonové vrstvy
4. Biogeochemické toky fosforu a dusíku
5. Zdroje sladké vody
6. Změna užívání půdy (odlesnění)
7. Ztráta biologické rozmanitosti
8. Aerosol v atmosféře
9. Chemické znečištění

Planetární meze

2009

Planetární meze

2015

The 9 planetary boundaries

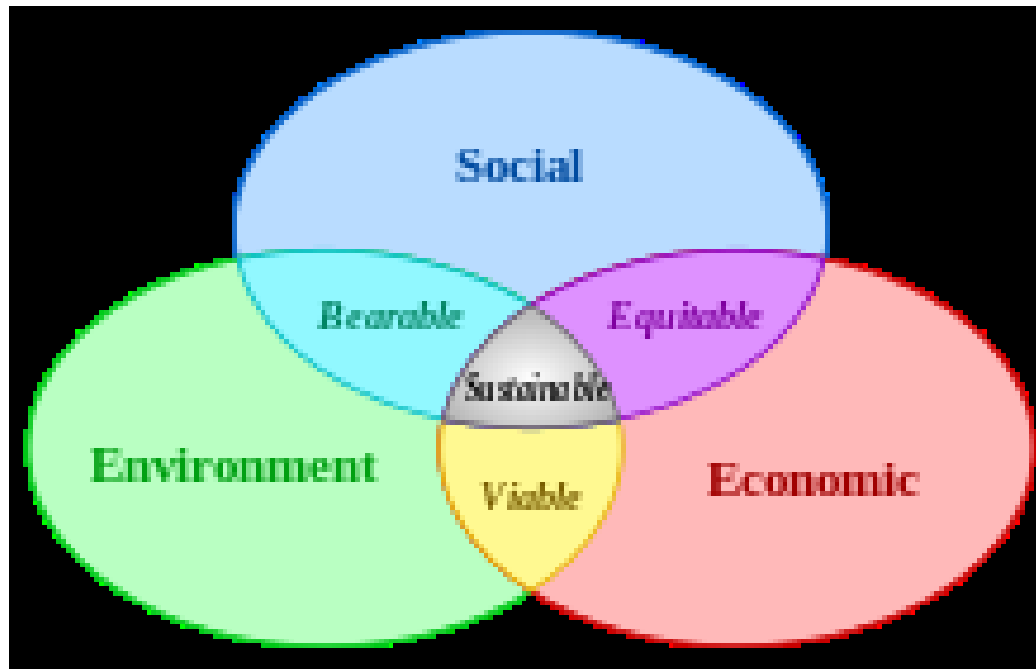
To keep Earth hospitable, we need to live within 9 specific limits. Here's how we're doing in 2015.

	BOUNDARY	WHERE WE ARE TODAY
1. Climate change	Atmospheric concentrations of carbon dioxide at no more than 350 ppm	Carbon dioxide levels are at 400 ppm and climbing
2. Lost biodiversity as species become extinct	Maintain 90% of biodiversity	Biodiversity has dropped to 84% in parts of the world such as Africa
3. The addition of phosphorus, nitrogen (and other elements) to the world's crops and ecosystems	Worldwide use per year of about 11 teragrams (Tg) of phosphorus and 62 Tg of nitrogen	Up to about 22 Tg per year of phosphorus and 150 Tg of nitrogen
4. Deforestation and other land use changes	Maintain 75% of the planet's original forests	Down to 62%
5. Emission of aerosols (microscopic particles) into the atmosphere that affect climate and living organisms	Global boundary unknown, but regional effects (such as on the South Asian Monsoon) occur when Aerosol Optical Depth (AOD) is more than 0.25	Up to 0.30 AOD over South Asia, but probably well inside (or below) the boundary over most of the globe
6. Stratospheric ozone depletion	Less than 5% below pre-industrial level of about 290 Dobson Units (DU)	Still safely inside the boundary except over Antarctica during spring, when levels drop to 200 DU
7. Ocean acidification	When the oceans become acidic enough that the minerals sea creatures need to make shells, such as aragonite, begin to dissolve	Still within the boundary, which won't be crossed if we can stay within the climate boundary of 350ppm of CO ₂ in the atmosphere
8. Freshwater use	Can use up to 4000km ³ of freshwater a year	We use around 2600 km ³ of freshwater per year
9. Dumping of organic pollutants, radioactive materials, nanomaterials, micro-plastics, and other novel or man-made substances into the world's environment	Unknown	Unknown

Trvale (?) udržitelný rozvoj

motivací pud sebezáchovy

Globální rozměr

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Česká republika 2030

Strategický rámec udržitelného rozvoje

Aktuální cíle rozvoje municipalit

1. Dekarbonizovat energetické systémy a snížit celkovou spotřebu **energií**
2. Vytvořit vzory udržitelné městské **mobility** a přístupnosti (města) pro všechny
3. Chránit a zlepšit **biodiverzitu** a **ekosystémové služby**
4. Snížit využívání **zelených ploch** a přírodního prostoru
5. Chránit **vodní zdroje**, vodu a kvalitu ovzduší
6. Adaptovat se na **klimatické změny** a omezit riziko katastrof
7. Zlepšit **veřejný prostor** vytvářením radostného, bezpečného a „vibrujícího“ životního prostředí
8. Poskytnout dostatečné a adekvátní **bydlení** všem
9. Zajistit **sociální začlenění** a integraci všem částem společnosti
10. Posílit **místní ekonomiku** a místní **pracovní příležitosti**

„Cíle transformace: The Basque Declaration , New Pathways for European Cities and Towns“

Klimatické změny PARTICIPACE *Sociální koheze*
Energetické úspory **Finanční krize** *Adaptace*
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ *Čistá mobilita* **Sdílená města**
MA21 *Smart Cities* RESILIENCE *Stárnutí populace*
Energetická krize *Nestabilita krajiny* **SUCHO** **Povodně**
KVALITA ŽIVOTA *Obezita* **Vyloučené lokality**
INOVACE **Migrace** *BROWNFIELDS* *Recyklace* **BSC**
Materiálové toky **PASIVNÍ STANDARDY** *Místní akce*
Sociální odpovědnost *METODY KVALITY* **EMAS**
Ekologická stopa **EFEKTIVNÍ ŘÍZENÍ** *Sdílená inteligence*
ITC *Operátor dopravy* **CAF** *BENCHMARKING* **Strategie**
Good Governance *Energetický management* **Řízení kvality**
Operační programy / Prioritní osy / Horizontální témata

Naše města, obce a regiony budujeme
***s úctou k odkazu předků,
s ohledem na potřeby současníků,
s odpovědností za budoucnost potomků***

místní Agenda 21

Místní Agenda 21

Nástroj pro realizaci udržitelného rozvoje na místní úrovni

Celostní přístup („všechno souvisí se vším“)

- vize
- strategie v plánování i řízení
- cíle / opatření / aktivity
- realizace strategií (akce)
- monitoring / hodnocení / zpětná vazba (změny, zlepšení)
- provázanost oblastí / spolupráce sektorů
- participace ve všech fázích cyklu (veřejná správa, soukromý a neziskový sektor, veřejnost)
- expertní spolupráce
- sdílení dobré praxe

Nastavení a evaluace MA21

Kritéria MA21

průřezové aktivity

- institucionální nastavení
- participace (spolupráce s veřejností)
- propagace a prezentace MA21 a UR, sdílení dobré praxe
- spolupráce veřejné správy s neziskovým a podnikatelským sektorem (v různých oblastech UR)
- vzdělávání k UR pro úřad, samosprávu a osvěta pro veřejnost
- strategické řízení a plánování

Audity MA21

10 témat/data:

- 1a Správa věcí veřejných
- 1b Územní rozvoj
2. Kvalitní životní prostředí
3. Udržitelná spotřeba a výroba
4. Doprava a mobilita
5. Zdraví obyvatel
6. Místní ekonomika a podnikání
7. Vzdělávání a výchova
8. Kultura a místní tradice
9. Sociální prostředí v obci
10. Globální odpovědnost

MA21 v ČR – 2018

Kategorie A

Chrudim (re-audit 2016,2019)

Litoměřice (re-audit 2018)

Kategorie B

Jihlava, Kopřivnice

obec Křižánky

MČ Praha 14

Kategorie A: 10 oblastí UR - interní audity, expertní oponentury

Kategorie B: 10 oblastí UR - interní audity, expertní kontroly

Realizátoři v kat. A a B: kritéria posuzovaná v rámci auditů

Kategorie C: 1 - 10 oblastí UR kvalitativní úrovně („hvězdičky“)
(při aspiraci na „B“ audity v evšech oblastech)

Důležité informace: [www.ma21.cz /dokumenty ke stažení](http://www.ma21.cz/dokumenty)

- Pravidla a Zásady 2019
- Metodika hodnocení udržitelných měst a 2 technické přílohy (Indikátory a Návodné otázky) – doporučeno pro všechny!!!

Hodnocení udržitelného rozvoje měst dle metody MA21

Správa věcí veřejných

„Good Governance“

Řízení při správě a rozvoji

- Nastavení a provázanost procesů a dokumentů
- Efektivní a účelné vykonávání činností, aktivit, naplňování plánů
- Komunikace a partnerství

Spokojenost obyvatel s kvalitou života

SDGs: 11 – „Udržitelná města a obce“ a **16** – „Mír, spravedlnost a silné instituce“.

Územní rozvoj

Rozvíjení racionálního
funkčního
využití a prostorového
uspořádání území

Udržitelné projektování a
výstavba, podpora vysoce
kvalitní architektury a
stavebních technologií

Regenerace a znovu využití
nevyužitých nebo nevhodně
využitých pozemků a staveb

Regenerace staršího bytového
fondu, občanské a technické
vybavenosti a veřejných
prostranství

Připravenost na důsledky
globální změny klimatu

SDG: 11 - „Udržitelná města a obce“

Životní prostředí

Kvalita vody, šetření vodou a efektivnější využívání vody

Kvalita a ochrana půdy, podpora udržitelného zemědělství a lesního hospodářství

Podpora a zvyšování ekologické

stability krajiny a biologické rozmanitosti na správním území

obce, rozšiřování péče o vymezené přírodní území a zelené plochy

Kvalita ovzduší

SDGs - 13 „Klimatická opatření“, **14** „Život ve vodě“ a **15** „Život na souši“

Udržitelná spotřeba a výroba

Udržitelná spotřeba města

Odpadové hospodářství

Hospodaření s energií

Udržitelná výstavba (udržitelné stavebnictví)

SDG: 12 - „Zodpovědná výroba a spotřeba“

Doprava a mobilita

Podpora veřejné dopravy a dalších druhů alternativní dopravy
(pěší,cyklo)

Infrastruktura

Snižování nutnosti používat IAD a podpora alternativních druhů
dopravy (řízení poptávky po dopravě)

Nizkoemisní vozidla

Bezpečnost silničního provozu

Snižování vlivu dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel

SDGs: 9 – „Průmysl, inovace a infrastruktura“ a **11** „Udržitelná města“

Zdraví

Integrace zdravotních hledisek
do plánování a rozhodování

Podpora zdraví a prevence
nemocí

Zdraví obyvatel

SDG: 3 – „Zdraví a blahobyt obyvatel“

Místní ekonomika a podnikání

Oživení a podpora místní zaměstnanosti a vzniku nových podniků a firem při zachování principů udržitelného rozvoje

Spolupráce s místními podniky a firmami za účelem podpory výměny zkušeností z dobré podnikatelské praxe

Udržitelný místní cestovní ruch

SDGs: 8 - „Důstojná práce a ekonomický růst, **9** – „Průmysl, inovace a infrastruktura“, **11** „Udržitelná města“ a další průřezově

Vzdělávání a výchova

Realizace a podpora vzdělávání pro udržitelný rozvoj ve školách
a školských zařízeních zřizovaných obcí případně jiným zřizovatelem

Podpora NNO a dalších institucí zajišťujících neformální vzdělávání
v oblasti udržitelného rozvoje

Vytvoření programu vzdělávání, výchovy a osvěty místních obyvatel
(všech cílových skupin) v problematice udržitelného rozvoje a jeho
realizace

Volnočasové aktivity naplňující zdravý životní styl s ohledem
na zachování kvalitního životního prostředí

SDG: 4 – „Kvalita vzdělávání“

Kultura a volný čas

Vztah města ke kultuře

Vztah k historickému dědictví

Kulturní a umělecké aktivity (akce), které reagují na potřeby
a iniciativy občanů

Atraktivita a vzhled města

SDGs: průřezově

Sociální prostředí

Vytvoření a zavádění programu prevence a zmírňování chudoby

Zajištění rovného přístupu k veřejným službám a snižování sociálních nerovností

Zajištění kvalitního a sociálně integrovaného bydlení a životních podmínek

Zlepšení jistoty, bezpečnosti a prevence kriminality v obci

SDGs: 1 – „Konec chudoby“, **2** – „Konec hladu“, **5** – „Rovnost mužů a žen“, **8** – „Důstojná práce a ekonomický růst“, **10** – „Méně nerovností“

Globální odpovědnost

Mezinárodní spolupráce měst a obcí

Zvyšování povědomí o globálních souvislostech
(včetně klimatických změn)

Přístup města ke zmírnění klimatických změn

SDG: 17 – „Partnerství pro cíle“

Plánování a řízení

s využitím auditů UR/dat

Práce s daty:

1/ Získání dat v jednotlivých oblastech

Zmapování stávajícího stavu - 1. audit

2/ Interpretace dat

Expertní posouzení, spolupráce s městem/obcí

3/ Využití dat v procesu plánování a řízení

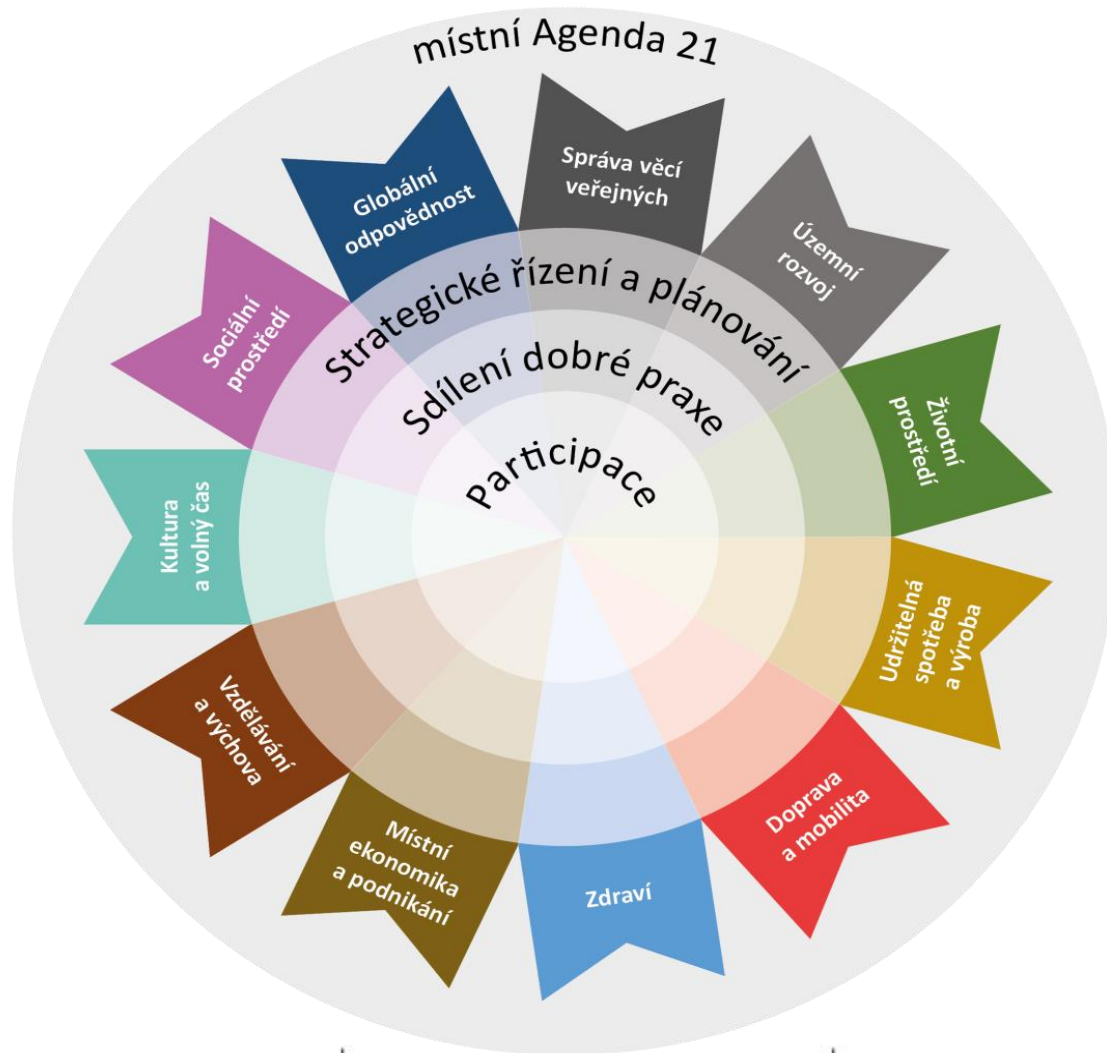
Stanovení (plán) a realizace cílů a opatření

4/ Vyhodnocení, sledování trendů

Re-audity v cyklu 3 let, jejich interpretace a promítnutí do plánování a řízení

Udržitelné město – místní Agenda 21

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

...změna je v hlavách...

pomozme jí být atraktivní ☺

Děkuji za pozornost 😊

marie.petrova@mzp.cz

